

Interview met Senne Pol, klinisch psycholoog, zijn ervaringen en meerwaarde van de inzet van psychosociale hulphonden, ook tijdens het opleidingstraject

Voor Animal 4 Health heb ik Senne Pol geïnterviewd met het doel meer zicht en onderbouwing te krijgen op de vraag wat een psychosociale hulphond kan betekenen voor mensen met een ondersteuningsvraag die ondanks reguliere hulpverlening onvoldoende resultaten behalen en onvoldoende komen tot het herstel van het gewone leven. Vanuit mijn dagelijkse werk als coördinator van complexe zorgvragen heb ik te maken met vastgelopen situaties in de langdurige zorg. Ik richt me in samenwerking met alle betrokkenen en de cliënt op het komen tot herstel van het gewone leven en een passend perspectief voor de cliënt. Vanuit mijn gedragsdeskundige achtergrond wil ik zaken begrijpen en doorgronden om vanuit inzichten en het delen hiervan een meerwaarde te kunnen bieden.

Senne werkt als klinisch psycholoog bij Reinier van Arkel, een GGZ instelling in het zuiden van het land. Hij werkt in de langdurige klinische zorg met een cliëntgroep waarbij sprake is van een grote diversiteit aan hulpvragen. Overeenkomstig is dat bij deze cliënten de reguliere hulpverlening vaak is vastgelopen. Daarbij heeft overplaatsing, soms meermaals, van de cliënten plaats gevonden en hulpverleners zijn handelingsverlegen geraakt.

Senne, hoe ben je in aanraking gekomen met psychosociale hulphonden?

In de gezamenlijke zoektocht met deze mooie mensen ben ik getipt door een van de cliënten. Zij had een vriendin die een crowdfunding was gestart voor een psychosociale hulphond. De cliënt die mij tipte gaf aan dat een psychosociale hulphond precies dat was wat zij nodig had. Waar voorheen iedereen binnen het behandelteam zoekende was wat deze cliënt nodig had, kwam ze daar zelf mee. Als behandelaar ben ik daar blij mee, het is een gezonde reactie waar ik op in ben gegaan ondanks dat ik toen nog niet wist wat dit allemaal betekende. Inmiddels ben ik direct of indirect bij 4 hulphondentrajecten betrokken en zullen er hopelijk eind dit jaar nog 2 trajecten starten.

Had je je eerder verdiept in de mogelijkheid van een psychosociale hulphond voor deze cliënten?

Nee eigenlijk niet, wel was ik eerder een soort knuffelhond in de ouderenzorg tegen gekomen. De inzet van deze knuffelhond plaatste ik meer in de richting van het inzetten van een hond binnen welzijn en dagactiviteit.

Mooi dat je je als behandelaar hebt open gesteld voor de inzet van een psychosociale hulphond. Welke inzichten heeft deze inzet je opgeleverd?

Ik zie dat we bij een aantal trajecten, dankzij de inzet van een psychosociale hulphond, verder zijn gekomen dan cliënten de jaren daarvoor waren gekomen. Door deze inzet hebben we meer kunnen bereiken. De cliënten hebben grote stappen vooruit gemaakt en krijgen tevens het gevoel dat ze zelf

concreet bijdragen aan hun eigen traject. De inzet van de psychosociale hulphond is heel waardevol en het is een fantastische aanvulling binnen de behandeling van de GGZ.

Hoe kijk je naar de effectiviteit van de psychosociale hulphond en hoe heb je je hier op voorbereid?

Ik ben me gaan verdiepen door veel internationale wetenschappelijke literatuur te lezen. In Amerika is men al verder betreffende de inzet van dieren binnen therapie en behandeling. Naast de inzet van hulphonden ben ik ook over de inzet van paarden gaan lezen. Als ik kijk naar deze cliëntengroep is het onvoorwaardelijke van het contact met de psychosociale hulphond een heel belangrijke en bepalende factor. Door de inzet van een psychosociale hulphond gaat het omgaan met het trauma in contact met mensen makkelijker. Daarnaast speelt er vaak angst rondom momenten wanneer er geen mensen in de buurt zijn (men komt in intensieve zorg terecht omdat er anders niemand in de buurt is), hier kan de psychosociale hulphond veel in betekenen. De psychosociale hulphond kan ook veel bijdragen om de angst om de wereld in te gaan te verminderen, het weer aanleren van zelfzorg door te zorgen voor de hond. Wat mij heeft verrast is wat psychosociale hulphonden tot stand kunnen brengen, dit had ik nooit verwacht. De signalerende functie van de hulphond is ook voor mij als behandelaar van groot belang, ik zie deze als co-therapeut. Zowel van cliënten als andere collega's hoor ik ook dat zij een meerwaarde ervaren en de inzet van een hulphond als een belangrijke aanvullende factor binnen de behandeling zien. De psychosociale hulphond en ik hebben een belangrijke aanvulling op elkaar. Wanneer ik als grap tegen cliënten zeg "zou je me willen inwisselen voor je hond? Of mogen we samen blijven komen?" dan geven cliënten heel duidelijk aan dat we beiden moeten blijven omdat we beiden iets anders voor de cliënt in de behandeling betekenen en dat zij niet zonder de een of de ander kunnen. In het managen van de relatie met de cliënt geef ik de hond een belangrijke functie, middels het bieden van objectpermanentie.

Op afdelingen is er altijd veel bezorgdheid over de inzet van de psychosociale hulphond. Samen de barricade op gaan om het voor elkaar te krijgen zorgt ook voor iets gezamenlijks tussen de cliënt en mij als behandelaar. Het voorstel om binnen het multidisciplinaire team een traject met een psychosociale hulphond aan te gaan is moeilijk, er zijn angsten en overwegingen bij begeleiders en psychiaters. De weerstand doorbreken is gelukt door samen te werken met Hond-Kat en de inzet van een ervaringsdeskundige. Daarnaast heeft mijn karakter, om door te gaan ondanks dat er weerstand is, hierbij geholpen. Nu zegt iedereen wat fijn dat deze honden er zijn. Ook binnen de high care (HIC) is dit uiteindelijk gelukt! De positieve ervaringen druppelen door binnen de organisatie waardoor de weerstand afneemt rondom de inzet van de psychosociale hulphond. Cliënten hebben soms tijdelijk een overplaatsing nodig naar andere afdelingen en het is belangrijk dat de psychosociale hulphond mee kan. Je komt als behandelaar dus ook in contact met andere teams die mogelijk nog geen ervaring met dit onderwerp hebben.

De cliënten beleven het hebben van, en verantwoordelijkheid dragen voor, een hulphond als een enorm vertrouwen. Het versterkt het geloof dat ze het kunnen. Ze hebben, en nemen een verantwoordelijkheid om te zorgen voor de hond. De hulphond werkt als een belangrijke beschermende factor, geeft structuur aan de dag, geeft daginvulling en houvast. Soms moet je de baasjes even ontzien in de zorg voor de hond en heeft het baasje vakantie nodig en dan gaat de pup logeren. Cliënten kunnen zich door de inzet van een psychosociale hulphond weer mens gaan voelen, in plaats van patiënt. Daarnaast is het mijn ervaring dat het hebben van een hulphond crisisvoorkomen is en een duidelijk doel geeft om voor te strijden. Ze krijgen van mij als behandelaar een plekje onder de beschermende factoren van de CASE methodiek.

Hoe sta jij er als behandelaar tegenover wanneer bij een opname van een cliënt de hulphond in opleiding niet mee mag tijdens de (crisis)opname?

Na lang praten is het gelukt om tijdens een opname binnen de HIC van Reinier van Arkel de hulphond in opleiding mee te laten gaan. Er waren angsten van begeleiders, onder andere over vragen als wat de hond zou doen wanneer separatie van de cliënt nodig was en of de hond agressie zou vertonen naar begeleiders wanneer zij moesten ingrijpen.

Er werd echter niet alleen een positieve werking gezien voor de cliënt binnen de HIC opname, maar ook voor andere cliënten die op de HIC waren opgenomen. De inzet van de hulphond had een positief effect op het groepsklimaat. Het plaatsen van puppy's in opleiding tot hulphond geeft ook een dynamiek op groepsniveau. Andere cliënten kunnen hier ook positieve ervaringen door op doen zoals meer uit hun schulp komen en geactiveerd worden. Inmiddels worden er bijna geen cliënten meer met hulphond opgenomen op de HIC. Niet omdat het niet mag, maar omdat het niet nodig is. Als het toch nodig is een cliënt op te nemen op de HIC dan wordt de cliënt gevraagd of deze de zorg voor de hond kan dragen en wat de cliënt daar zelf van vindt. Soms kan de hulphond een deel van de dag bij de HIC worden toegelaten bijvoorbeeld alleen 's nachts, dit wordt wel steeds aangepast op de individuele situatie. In dat geval moeten begeleiders van de groep de zorg voor de hond tijdelijk overnemen. Het is maatwerk waar de cliënten leidend in zijn en wij als behandelaren ook de veiligheid voor de hulphond bewaken. Inmiddels is het nu zover dat de HIC niet per definitie nee zegt tegen de hulphond, het is nu bespreekbaar om de hulphond mee te kunnen nemen bij opname. Mijn ervaring tot nu toe is dat cliënten stappen nemen en minder intensieve zorg nodig hebben in plaats van acute zorg.

Wat als de zorg voor de hulphond voor de cliënt tijdelijk te belastend is? Hoe lukt het jullie als professionals om deze belastbaarheid goed in te schatten?

Door de vertrouwensband met de cliënt en het centraal stellen van het welzijn van de hond, lukt het over het algemeen heel goed om het dan over de hond te hebben en een passende keuze te maken. Soms is een beetje sturing richting de cliënt nodig maar meestal zijn de cliënten zelf in staat een goede afweging te maken voor de hond ook al zijn ze in crisis. In de situaties dat dat niet lukt nemen wij deze overweging en gaan we voor veiligheid van eenieder. Er is dan een vangnet voor de hond, deze is vooraf al vastgesteld binnen de plaatsingsprocedure van de hond en hier gaat de hond dan heen om te logeren totdat de cliënt zelf kan aangeven de hulphond weer bij zich te kunnen/willen hebben. Op die manier wordt er "gespeeld" met de autonomie, draagkracht en de mogelijkheden van de cliënt waarbij de meerwaarde van de inzet van de psychosociale hulphond goed in ogenschouw wordt gehouden.

Wat kun jij zeggen over je ervaringen die je opdoet met de inzet van psychosociale hulphonden?

Ik zie de meerwaarde van de inzet van psychosociale hulphonden, sta met beide voeten in het directe werkveld en werk met cliënten met psychosociale hulphonden. Elk traject is totaal anders met andere uitdagingen. Het deel dat de hond invult en het hulpgedrag van de psychosociale hulphond verschilt heel erg. Er zijn overeenkomsten tussen de verschillende trajecten, maar zeker speelt hierbij ook het unieke wat speelt tussen de cliënt en diens hulphond. Het samen in opleiding zijn maakt dat het individueel bepaald is wat de hond voor signaal gedrag leert en welke vaardigheden de psychosociale hulphond leert om zijn baas te ondersteunen. Samen groeien ze in een proces. Het maakt ze een team en ieder team is uniek, dat maakt iedere ervaring als een ervaring op zich.

Zie je een meerwaarde van een multidisciplinaire samenwerking tijdens het traject waarbij ook de hondentrainers aansluiten?

De praktijk heeft aangetoond dat wanneer er iemand - een behandelaar of verantwoordelijke ondersteuner - aansluit bij de training dat de trajecten sneller vooruitgaan. Het is en blijft belangrijk om de opgedane kennis uit trainingen te generaliseren en de verantwoordelijke ondersteuner heeft hier een belangrijke rol in. Juist wanneer de hondentrainer er niet is hebben veel cliënten een ondersteuningsvraag. Samen evalueren en proactief samenwerken zorgt voor betere borging van het proces. Deze aanpak vergt verdere professionalisering en het zou een mooie ontwikkeling zijn om hondentrainers een nadrukkelijk plaats en stem te geven binnen onze behandelingen. Dit is ook nodig voor deze doelgroep. Het is van cruciaal belang gezamenlijk het proces te kunnen monitoren en daar waar nodig bij te sturen. Door samen te werken kan kennis, ervaring en expertise groeien. Men gaat elkaar positief beïnvloeden.

Ervaar je moeilijkheden als behandelaar?

Een punt waar ik mee worstel is de houding en gedrag van de hond tijdens psychotherapeutische gesprekken. Ik merk dat wanneer het gesprek spannend wordt de psychosociale hulphond de spanning van de cliënt probeert te neutraliseren. De cliënt laat zich dan afleiden door de hond waardoor het proces niet volledig doorgelopen kan worden. Soms vraag ik om de hond even thuis te laten. En of dat inderdaad goed is of niet, daar worstel ik dan mee. Een mooi thema om samen nog eens verder over te sparren en te spreken. Afstemming en samenwerking met de psychosociale

Animal 4 Health

hulphond kan soms lastig zijn en voor vraagstukken zorgen, zoals net beschreven. Dit is met name de eerste 2 jaar, daarna worden de honden constanter in gedrag en samenwerking. Het is een uitdaging en zoektocht hoe af te stemmen met de hond om spannende thema's aan te kunnen raken. Daarnaast kun je de afhankelijkheid van de hond van zijn baasje de eerste twee jaar als therapeut verzilveren. Je hond heeft jou nodig! De hond heeft een helende werking op het intrapsychische stuk, een effectief achterdeurtje.

Dank je Senne voor de mooie inblik die je geeft om vanuit jouw praktijk ervaring te delen wat de meerwaarde is van de inzet van een psychosociale hulphond, ook wanneer deze in opleiding zijn!

Anouschka Jansen
Orthopedagoog
Coördinator complexe zorgvraagstukken
betrokken bij Animal 4 Health